

Chorí potrebujú trpezlivú vôľu

Keď niekoho choroba odsúdi na dlhší pobyt v nemocnici, málokto sa dokáže hrať na hrdinu, tým skôr, ak je diagnóza vážna. Každému zakrátko začnú chýbať jeho blízki, jeho "obyčajný" život, v hlave mu víria (často) nezodpovedané otázky, čo s ním je a ako to bude ďalej. Najbližších nechce zaťažovať, a tak sa trápi sám v sebe.

V zahraničí už pred rokmi zaviedli nemocničnú duchovnú službu, kým u nás má podstatne kratšie trvanie. Napríklad Evanjelická diakonia na Slovensku v priebehu roka 2003 otvorila program Klinickej pastorálnej starostlivosti zameraný najmä na pacientov, ale aj ich rodinných príslušníkov a personál. Evanjelická farárka Mgr. Miriam Prášilová začínala ako nemocničná duchovná na I. internej klinike LF UK, od roku 2006 je v Národnom onkologickom ústave v Bratislave.

Slúžite chorým a sprevádzate ich na ceste ich utrpenia. Čo vás vôbec priviedlo do nemocnice?

Pokiaľ si pamätám, ako študentov teológie nás oslovil náš pán farár s prosbou, aby sme chodili do nemocnice slúžiť služby Božie pre evanjelikov, ktorí tam boli hospitalizovaní. Niekedy prišli štyria ľudia, inokedy dvaja a bolo tak možné viesť veľmi úprimné rozhovory a osobné modlitby. Pozíciu nemocničného farára som potom reálne videla a zažila počas praxe v cirkevnom zbore v USA. A tak som o takom niečom snívala ďalej.

Pamätáte si ešte, s akými pocitmi ste po prvý raz vstúpili do nemocničnej izby?

S krátkou prestávkou je to už deväť rokov, čo som tak urobila prvýkrát. A nielen prvý raz, ale viackrát som vstupovala do nemocničnej izby s obavami, neistotou i strachom, koho tam stretnem, ako to dopadne a čo vôbec môžem očakávať. Dnes to beriem ako isté dobrodružstvo, v ktorom sa nechávam viesť Duchom Svätým a ten strach sa zmenšil na istú základnú "bázeň", ak tomu slovu rozumiete.

Asi ste sa na to museli aj pripravovať, však?

Mojou najväčšou a najdôkladnejšou prípravou bolo práve štúdium v zahraničí, asi najlepšia investícia, čo sa vzdelania týka, akú som v živote urobila.

Ktoré poznatky a zážitky boli pre vás najpodnetnejšie?

Bolo ich viac - napríklad láska k sebe ako k svojim blízkym, dovoľenie hnevať sa aj na Pána Boha, dokázať sa zaradiť v multikultúrnom a multináboženskom prostredí a iné, o ktorých som napísala v publikácii Duchovné a pastorálne sprevádzanie chorých a zomierajúcich v nemocnici, ktorú vydala Evanjelická diakonia.

Dá sa vôbec pripraviť na chvíle, keď máte pomôcť človeku vyrovnať sa s myšlienkou, že odchádza z tohto sveta, musí tu nechať svojich najbližších a odobrať sa do neznáma?

Nedá sa na to pripraviť, je to milosť a "umenie". Môžeme sa len pripravovať my sami a možno čím sme "zmierenejší" vo svojom vnútri, o to lepšie dokážeme sprevádzať tých, ktorí s tým reálne zápasia. Môžeme iba ponúknuť empatiu, spolicítie a vnútorný pokoj, ktorý nie je z nás, ale darom "zhora".

Ako na vás reagovali pacienti? Predsa len, na začiatku ste boli mladučká?

Sama som bola poriadne nervózna z toho, ako ponúknem sprevádzanie a duchovnú oporu niekomu omnoho staršiemu, a tak som sa aj ja naučila niečo od nich. Pacienti boli a sú mojimi učiteľmi a ja som sa prestala tváriť akože "tá múdra, zbožná a na všetko odpovedajúca." Jednoducho som sa priznala: "Neviem, nerozumiem, prečo to Pán Boh dopustil." Prestala som byť "advokátkou Pána Boha", lebo také niečo ani Boh nepotrebuje a pacientovi to nepomôže.

Dlho vám trvá, kým si získate chorého "na svoju stranu"?

Nezískavam pacienta na svoju stranu, skôr sa prichádzam na istý čas pozrieť na jeho situáciu a utrpenie z jeho strany. To je ťažšie, lebo uniesť to je veľmi ťaživé. Našťastie verím, že tú ťarchu môžeme zložiť do Božích rúk, pod Ježišov kríž, a keby to aj pacient nechcel, ja to robím za seba a pomodlím sa i za neho.

Ako sa k vám správajú? Čo od vás chcú či očakávajú? Musíte ich presviedčať o tom, že im chcete "len" pomôcť?

Pacienti sa správajú rôzne, tak ako zdraví ľudia sú rôzni - ústretoví aj podráždení, prijímajúci aj odmietaví. Niektorí nič neočakávajú. Na rozdiel od kanadského pacienta, ktorý si cielene zavolá nemocničného duchovného/ duchovnú, na Slovensku si pacient maximálne zavolá farára z najbližšieho cirkevného zboru, ktorý príde raz, aby ho vyspovedal. Pacient u nás si netrúfa chcieť viac - napríklad každodennú duchovnú podporu a návštevu, modlitbu s niekým, lebo ani nemocnica ani cirkev by mu to len sotva dokázali poskytnúť. a tak pacient trpí potichu a sám, aby nikoho neotravoval.

Nehľadajú za vašou prítomnosťou na oddelení niečo iné, napríklad, že ich (ak sú ateisti) chcete obrátiť na vieru?

Ja nepresviedčam, skôr objasním, že "obracanie na vieru" nie je mojou úlohou a predstavím to, čo robím a ponúknem možnosti. Dnes je už aj stále viac zatrpknutých a z cirkvi sklamaných ľudí, ktorí niekedy od dverí zakričia: ak máte niečo spoločné s cirkvou, ani ku mne nechodte. to je tiež istá výzva, ako sa zachovať.

O čom sa zhovárate? Nezainteresovaný človek by si myslel, že sú to vždy len smutné rozhovory... vôbec to nie je vždy smutné.

rozprávame sa o všeličom zo života, o tom, čo si pacient prináša a o čom chce hovoriť. Mám zmysel pre humor a ten si v istej jemnej podobe prinášam aj k lôžku zomierajúceho.

Prichádzajú za vami aj príbuzní chorých s prosbou o pomoc, radu, útechu?

Skôr je to tak, že ja pristupujem k nim, lebo príbuzní sa často trápia a strachujú v istom zmysle viac ako chorý samotný a vtedy nevnímajú, že by mali a mohli hľadať pomoc. Pomoc a útecha potrebuje prísť k nim.

Necítite sa niekedy ako vrba? Myslím tú bŕtlavú, ktorá dokáže zachovať každé tajomstvo a vypočuje si každé trápenie?

Ako to viete, že sa cítim ako vrba? Áno, som vrba :-) a som z vrby Dobrovoľníckej skupiny, kde pôsobím ako koordinátorka dobrovoľníkov a tiež školím o duchovných potrebách pacientov.

Nie je to všetko niekedy až priveľmi vyčerpávajúce? Čo na to vaša duša?

Samozrejme, počúvanie trápení je niekedy vyčerpávajúce. Moja duša potrebuje byť vycvičená na takú citlivosť, aby ma včas upozornila a začala som niečo pre seba robiť hodila by sa supervízia, ale to je finančne náročnejšie. takže zatiaľ volím kvalitnejšiu psychohygienu, kolegiálnu konzultáciu, oddych na pár dní a duchovné stíšenie.

A čo zdravotnícky personál, lekári a sestry? Nepozerali sa na vás skôr s nedôverou ako s pochopením?

Je to individuálne, stále sa musím predstavovať. Idem skôr tam, kde sa dá a kde je pochopenie.

O tom, čím žijete, ste napísali aj knihu. Komu je určená?

Publikácia Duchovné a pastorálne sprevádzanie chorých a zomierajúcich v nemocnici je určená študentom teológie a farárom/kam, ale hodí sa aj pre zdravotníkov. Publikácia Čo som ako dobrovoľník zažil pri sprevádzaní ťažko chorých a zomierajúcich, ktorú sme zostavili s kolegynkou Lýdiou Naďovou na Evanjelickej diakonii z príspevkov a výpiskov študentov, je určená najmä potencionálnym dobrovoľníkom v službe duchovného sprevádzania v cirkvi.

Sú na Slovensku aj nemocniční kapláni?

Pokiaľ viem, sú v rímsko-katolíckej cirkvi a je ich nejaká desiatka . Uskutočnili sme niekoľko spoločných vzdelávacích stretnutí a konferencií, máme na seba kontakty a v duchu a modlitbe si žehnáme a podporujeme sa, dovoľm si tvrdiť. Kiežby nás bolo viac - aj z viacerých cirkví, aj bolo viac podpory zo strany cirkvi a kiežby to raz dokázali podporovať aj nemocnice, veď duchovné prežívanie je súčasťou zdravia človeka.

Čo vás robí šťastnou?

viera v Boha, dobré vzťahy s ľuďmi a prijatie toho, že ma Boh bezpodmienečne miluje. Dana Viestová

Miriam Prášilová pri rozpise služieb aj ďalších dobrovoľníkov je vždy pripravená pomôcť v ich zásluhnej činnosti a poradiť cestu, ktorou má prichádzať pomoc a útecha k pacientom a ich príbuzným.

Čas s Vrbou

Poslaním Dobrovoľníckej skupiny Vrbá (vznikla v roku 1999) je zmiernenie utrpenia a zlepšenie psychosociálnych podmienok chorých a umierajúcich ľudí. Školení dobrovoľníci na internom oddelení Onkologického Ústavu sv. Alžbety (OÚSA) v Bratislave nezištne pacientov sprevádzajú: venujú im časť svojho voľného času, navštevujú ich, ponúkajú im ľudskú prítomnosť a pomáhajú im vyplniť čas hospitalizácie. Školiaci tím DS Vrbá sa zároveň venuje vzdelávaniu personálu a dobrovoľníkov pracujúcich v paliatívnych zariadeniach na celom Slovensku. www.dsvrba.sk

Je úplne iné sprevádzať niekoho cudzieho, ktorý zomiera a niečo úplne iné, ak to zasiahne niekoho nám blízkeho.

Vlani si jeden pacient vypožičal obe publikácie, podčiarkol v nich niektoré pasáže a potom to aj komentoval z pohľadu chorého človeka. To bola pre mňa veľmi milá a užitočná spätná väzba.

Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku

Je účelovým zariadením Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Jej poslaním je poskytovať materiálnu, sociálnu a duchovnú pomoc ľuďom v núdzi. Je po Katolíckej charite druhým najväčším poskytovateľom kresťanských sociálnych služieb na Slovensku. Diakonia rozvíja vlastnú sociálnu, humanitárnu a duchovnú činnosť prostredníctvom viacerých programov a projektov a má sieť zariadení domovov sociálnych služieb, kde poskytuje sociálnu pomoc klientom. Evanjelická diakonia stála pri zrode špeciálnej školy pre hluchoslepe deti v Červenici, ktorá je jedinečnou v strednej Európe.

Moje zdravie; 02/2011; 02/02/2011; s. 58 - 60; Dana Viestová